

Predlog prenove informacijskega sistema za spremljanje prekrškov

Anita Flogie¹, Mirko Gradišar²

¹Šentilj pod Turjakom 72/a, 2382 Mislinja, anita.flogie@gmail.com

²Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, Kardeljeva ploščad 17, 1000 Ljubljana, miro.gradisar@uni-lj.si

V članku je prikazan trenutni način dela slovenskih policistov pri dokumentiranju prometnih prekrškov in pomanjkljivosti tega. Predstavljeni so obrazci za spremljanje kršitev na katerih se podatki ponavljajo (ime in priimek, naslov, EMŠO...). Policisti te obrazce najprej ročno izpolnijo na mestu prekrška, nato pa jih na policijski postaji prepisujejo še v digitalno obliko. Za to porabijo veliko časa. V predlogu rešitve so prikazane tri osnovne smernice za izboljšavo informacijskega sistema slovenske policije ter njihove prednosti in slabosti.

Ključne besede: policija, informacijski sistem, obrazec za prometne prekrške.

1 Uvod

Za dokumentiranje in spremljanje prekrškov imajo policisti različne obrazce, na katere morajo večkrat vpisovati enake podatke o kršitelju (ime, priimek, naslov, EMŠO...). Razlika med obrazci je le v podajanju kršitve (obvestilo o prekršku, predlog za uvedbo postopka o prekršku itd). Pri izpolnjevanju teh obrazcev policist porabi veliko časa na mestu kršitve in na policijski postaji, ko jih iz papirnate prepisuje v digitalno obliko. V dobi interneta bi lahko imeli policisti prenosni računalnik ali pa dlančnik v avtomobilu. Baza podatkov o posameznikih že obstaja in policist ima kot pooblaščen oseba dostop do njih. Problem pa je v tem, da lahko te podatke pridobi samo na postaji in ne na kraju kršitve, kjer bi bili bolj potrebni. Sicer bi lahko policist že na kraju kršitve v računalnik vpisal ime in priimek kršitelja, ostali podatki pa bi se mu izpisali samodejno. Policist bi takoj vedel, ali je oseba že večkrat kršila zakon oziroma ali jo mogoče celo iščejo. Tako bi lahko bili policisti več časa na terenu in manj v pisarni za računalnikom.

V nadaljevanju je predstavljena organizacija in delo policije, zbiranje in varovanje podatkov, obrazci za dokumentiranje in spremljanje prekrškov. Na koncu pa so podani različni predlogi prenove informacijskega sistema policije in navedene njihove prednosti in slabosti.

2 Predstavitev okolja raziskovanja

Raziskava, ki smo jo izvedli, je bila razdeljena na dva dela. V prvem delu smo proučevali obstoječe stanje in ugotovili pomanjkljivosti, v drugem delu raziskave pa smo analizirali različne načine prenove informacijskega sistema poli-

cije pri dokumentiranju prekrškov s katerimi bi obstoječe pomanjkljivosti lahko odpravili. Pri tem smo se osredotočili na proučevanje konkretne policijske uprave (PU), in sicer Policijske uprave Kranj.

Območje Policijske uprave Kranj meri 2.136 km². Na severozahodu je omejeno z državno mejo z Republiko Italijo, na severu z Republiko Avstrijo in v notranjosti z območji PU Ljubljana, PU Celje in PU Nova Gorica. PU Kranj pokriva pet upravnih enot (Kranj, Škofja Loka, Radovljica, Jesenice in Tržič) in kar 17 občin (Kranj, Bohinj, Bled, Cerklje na Gorenjskem, Naklo, Senčur, Preddvor, Jezersko, Kranjska Gora, Škofja Loka, Železniki, Gorenja vas - Poljane, Žiri, Radovljica, Tržič, Žirovnica in Jesenice) (Odredba o območjih in sedežih policijskih postaj, 1999).

3 Predpostavke in omejitve

Kljub omejitvi na PU Kranj in možnosti, da je stanje v drugih policijskih upravah drugačno, velja upoštevati, da pridobljeni podatki predstavljajo del celotne populacije in je vzorec kot tak vseeno primeren za grobo proučevanje stanja v slovenski policiji.

4 Organizacija in delo policije

Organizacijsko jo sestavljajo generalna policijska uprava, policijske uprave in policijske postaje. Sedež policije je v Ljubljani. Generalna policijska uprava izvaja usmerjevalno, usklajevalno in nadzorstveno funkcijo celotne policije, policijske uprave pa delujejo na regionalni ravni. Policij-

ske postaje skrbijo za varnost na lokalni ravni in opravijo več kot 90 odstotkov vseh policijskih nalog.

Policijo vodi generalni direktor policije, ki vodi tudi delo generalne policijske uprave. Poleg tega koordinira, usmerja in nadzoruje delo organizacijskih enot policije in notranjih organizacijskih enot generalne policijske uprave, zagotavlja zakonito opravljanje nalog, izdaja predpise in druge akte, za katere je pooblaščen, odreja ukrepe in odloča v skladu z zakonom ali predpisi, izdanimi na podlagi zakonov. Za svoje delo in delo policije je odgovoren ministru, zato ga lahko Vlada Republike Slovenije razreši na njegov predlog. Generalni direktor ima namestnika.

Z zakonom o policiji (v nadaljevanju ZPol), ki je bil sprejet v letu 1998, je bila zagotovljena pravna podlaga za vzpostavitev policije kot organa v sestavi Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije (v nadaljevanju MNZ). Policija je s tem pridobila visoko stopnjo samostojnosti, predvsem na področju opravljanja policijskih nalog na osnovi spremenjenih policijskih pooblastil.

Poslanstvo MNZ (www.mnz.si) je zagotavljanje čim večje varnosti v naši državi. Ta se zagotavlja predvsem s preventivnim in manj z represivnim delovanjem varnostnih organov. S ciljem uresničevanja obeh nalog MNZ in v skladu z Zakonom o državni upravi (Zakon o državni upravi, 2006) opravlja naloge na področjih javne varnosti in policije, upravnih notranjih zadev in migracij.

Policija je organ v sestavi MNZ in izvaja negospodarske dejavnosti. Svoje naloge opravlja na treh področjih: državni, regionalni in lokalni ravni.

Policijsko upravo vodi direktor, policijsko postajo pa komandir. Sedež policije je v Ljubljani. Policija izvaja svoje naloge v skladu z naslednjimi predpisi: Ustava Republike Slovenije (1991-2004), ZPol, Zakon o kazenskem postopku (2007) (v nadaljevanju ZKP), Kazenski zakonik (2008), Zakon o varnosti cestnega prometa (2008) (v nadaljevanju ZVCP), Zakon o prekrških (2007) (v nadaljevanju ZP), Zakon o varstvu javnega reda in miru (2006) (v nadaljevanju JMR), Zakon o nadzoru državne meje (2007), Zakon o tujcih (2008), Zakon o varstvu osebnih podatkov (2007), Pravilnik o policijskih pooblastilih (2006), Strokovno navodilo o sodelovanju policije in državnega tožilstva pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj.

5 Zbiranje in varovanje podatkov

54. člen ZPol določa, da lahko policija zbira osebne in druge podatke zaradi opravljanja z zakonom določenih nalog. Policisti zbirajo osebne in druge podatke neposredno od osebe, na katero se ti podatki nanašajo, in od drugih, ki o tem kaj vedo, na ustrezen način (Pagon, Lobnikar, 2001), ali iz že obstoječih zbirk podatkov. Policija sme, če je to potrebno zaradi opravljanja z zakonom določenih nalog policije, organom tujih držav ali mednarodnih organizacij, na njihovo zaprosilo ali lastno pobudo, ob pogoju dejanske vzajemnosti, posredovati zbrane osebne in druge podatke. Pred posredovanjem osebnih podatkov policija pridobi zagotovila, da ima država, v katero se podatki iznašajo, urejeno varstvo osebnih podatkov in da bo organ

tuje države ali mednarodne organizacije uporabil osebne podatke samo za namene, določene z zakonom. Policija mora zagotoviti, da se v evidenci, iz katere je bil podatek posredovan, zaznamuje, kdaj je bil podatek posredovan, komu in za kakšne namene. Pri zbiranju osebnih in drugih podatkov od posameznika pri odkrivanju in preiskovanju kaznivega dejanja lahko policisti, z njegovo pisno privolitvijo, uporabijo poligrafsko testiranje. Pri zbiranju osebnih in drugih podatkov, namenjenih za dokazovanje prekrškov in kaznivih dejanj ter za identificiranje kršiteljev oziroma storilcev, smejo policisti uporabljati tehnična sredstva za fotografiranje ter video in avdio snemanje. Pri zbiranju osebnih in drugih podatkov od drugih oseb ali iz obstoječih zbirk podatkov policisti o tem niso dolžni obvestiti osebe, na katero se podatki nanašajo, če bi to onemogočilo ali otežilo izvršitev določene naloge.

Za zbiranje, obdelovanje, shranjevanje, posredovanje in uporabo podatkov policijskih evidenc se uporabljajo določbe zakona o varstvu osebnih podatkov (58. člen ZPol).

59. člen ZPol tudi določa, da policija upravlja zbirke osebnih podatkov (v nadaljnjem besedilu: evidence), ki jih zaradi opravljanja nalog zbirajo, obdelujejo, shranjujejo, posredujejo in uporabljajo policisti. Zakon tudi določa, da podrobnejši način vodenja posamezne policijske evidence predpiše minister pristojen za policijo.

6 Obrazci za dokumentiranje in spremljanje prekrškov

V tem razdelku so predstavljeni postopki (Katalog standardnih policijskih postopkov, 2001; Pravilnik o policijskih pooblastilih, 2006) in obrazci za dokumentiranje in spremljanje prekrškov, ki jih uporabljajo policisti pri svojem delu. Pri tem je treba vedeti, da morajo policisti uporabljati za evidentiranje posameznega prekrška več različnih obrazcev. Vse te obrazce na kraju dogodka izpolnjujejo policisti ročno, kar jim vzame veliko časa. Na različnih obrazcih je veliko podatkov enakih. Na koncu pa jih morajo policisti še ročno vnesti v računalnik, kljub temu da na PU obstajajo evidence, ki že vsebujejo številne od potrebnih podatkov.

Predpisi določajo, da morajo policisti za spremljanje prekrškov uporabljati naslednje obrazce:

- JV/PROM - 1: Plačilni nalog
- JV/PROM - 2: Zapisnik o ogledu kraja prometne nesreče
- JV/PROM - 4: Potrdilo/odredba o pregledu tahografa
- JV/PROM - 5: Potrdilo o poškodbi vozila tuje registracije
- JV/PROM - 6: Potrdilo/odvzem registrske tablice
- JV/PROM - 7: Potrdilo/odvzem vozniškega dovoljenja
- JV/PROM - 11: Zapisnik o preizkusu alkoholiziranosti z alkotestom
- JV/PROM - 14: Zapisnik strokovnega pregleda oziroma preizkusa z etilometrom

- JV/PROM - 25: Obvestilo o telesni poškodbi
- JV/PROM - 33: Potrdilo o začasnem zasegu in vrnitvi motornega vozila oziroma kolesa s pomožnim motorjem
- POL - 5: Podatki o prometnem prekršku; ukrepi policije za zagotavljanje javnega reda in miru; ukrepi policije na meji
- POL - 13: Obvestilo kršitelju, da se izjavi o dejstvih in okoliščinah prekrška
- Obdolžilni predlog

Obrazec JV/PROM - 1 se izda, kadar policist ugotovi kršitev zakonov. Obrazec ima pravno podlago v 57. členu ZP. Policist mora na to potrdilo ročno vnesti podatke, ki so prikazani v tabeli 1.

Obrazec JV/PROM-2 je zapisnik o ogledu kraja prometne nesreče. Zapisnik se vedno izdelata na kraju prometne nesreče. Policist mora ročno vnesti podatke o:

- nesreči (policijska enota, datum, ura, lokacija, opis kraja...)
- udeležencu (ime in priimek, EMŠO, spol, poklic, zaposlitev, stalno, začasno prebivališče, država...)
- vozilu (registrska številka, država registracije, vrsta vozila, znamka vozila, upravna enota, vrsta tablice...)

Obrazec ima pravno podlago v drugem odstavku 164. člena ZKP. Zakon določa, da smejo organi za notranje zadeve še pred začetkom preiskave zaseči predmete po 220. členu tega zakona, če bi bilo nevarno odlašati, in ob pogojih iz 218. člena tega zakona opraviti hišno in osebno preiskavo. Če preiskovalni sodnik ne pride takoj na sam kraj, smejo organi za notranje zadeve tudi sami opraviti ogled ter odrediti potrebno izvedensko delo, razen obdukcije in izkopa trupla.

Obrazec JV/PROM-4 se izda vozniku vselej, ko se mu iz kakršnegakoli razloga pregleda stanje na tahografu. Ta obrazec je oblikovan na podlagi 70. člena ZVCP. Policist mora ročno vnesti podatke, ki so v tabeli 1. Obrazec ima pravno podlago v ZVCP in ZKP.

Obrazec JV/PROM-5 se izda vozniku s tujo registracijo kot potrdilo o poškodbi vozila. Policist mora na to potrdilo ročno vnesti podatke o:

- udeležencu prometne nesreče (voznik, prebivališče, državljanstvo in št. potnega lista, vrsta in reg. št. vozila, lastnik vozila,...)
- soudeležencu prometne nesreče (voznik, prebivališče, državljanstvo in št. potnega lista, vrsta in reg. št. vozila, lastnik vozila,...)
- prometni nesreči (kraj prometne nesreče, dan in ura prometne nesreče,...)

Obrazec ima pravno podlago v ZVCP in ZKP.

Obrazec JV/PROM-6 se izda vozniku vselej, ko se mu iz kakršnegakoli razloga vzamejo registrska tablica, preizkusna tablica motornega, priklopnega ali drugega vozila ali prometne nalepke. Policist mora ročno vnesti podatke, ki so v tabeli 1. Potrdilo se izdaja na podlagi četrtega odstavka 239. člena oziroma prvega in drugega odstavka 248. člena ZVCP.

Obrazec JV/PROM-7 se izda vozniku vselej, ko se mu iz kakršnegakoli razloga vzame vozniško dovoljenje. Izvirnik potrdila se izroči vozniku, kopija pa se skupno

s predlogom za uvedbo postopka za prekršek oziroma kazensko ovadbo pošlje pristojnemu organu.

Policist mora na ta obrazec ročno vnesti številne podatke (tabela 1). Obrazec ima pravno podlago v 132. in 238. členu ZVCP oziroma v 137. členu ZKP. Vozniku se lahko (poleg primerov navedenih v 120. členu ZVCP) odvzame vozniško dovoljenje in začasno prepove nadaljnja vožnja v primeru če:

- je zaradi telesnega ali duševnega stanja zmanjšana njegova sposobnost za vožnjo
- ne uporablja pripomočkov, ki so vpisani v njegovem vozniskem dovoljenju
- prekorači čas dovoljenega trajanja vožnje
- ugotovi, da nima veljavnega vozniskega dovoljenja, ali mu je vozniško
- dovoljenje odvzeto ali začasno odvzeto, ali se mu izvršuje izrečena kazen
- oziroma varstveni ukrep prepovedi vožnje motornega vozila določene vrste ali
- kategorije

Vozniško dovoljenje, ki je bilo odvzeto zaradi vožnje pod vplivom alkohola, vožnje pod vplivom mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, odklonitve preizkusa s sredstvi, napravami oziroma strokovnega pregleda ali preizkusa, ki ni bil opravljen v skladu z navodili proizvajalca sredstva oziroma naprave, se vrne vozniku po preteku 24 ur odvzema. Vozniško dovoljenje, ki je bilo odvzeto iz drugih razlogov, se vrne vozniku, ko prenehajo razlogi za odvzem. Če voznik ne prevzame odvzetega vozniskega dovoljenja v treh dneh od dne, ko mu je odvzeto, se vozniško dovoljenje pošlje organu, ki dovoljenje vodi v evidenci.

137. člen ZVCP določa, da v primeru, če teče postopek kaznivega dejanja zoper varnost javnega prometa, lahko preiskovalni sodnik ali senat obdolžencu vzame vozniško dovoljenje za čas, dokler traja postopek. Pred uvedbo kazenskega postopka zaradi kaznivega dejanja zoper varnosti javnega prometa sme pristojni organ, ki opravlja ogled, vzeti vozniško dovoljenje tistemu, za katerega je podan utemeljen sum, da je storil to kaznivo dejanje, in ga obdržati največ tri dni. Vozniško dovoljenje se sme obdolžencu vrniti še pred koncem kazenskega postopka, če se da upravičeno sklepati, da ni več razlogov za odvzem.

Obrazec JV/PROM-11 se izda posamezniku, za katerega je policist odredil preizkus o alkoholiziranosti z alkoholom. Zapisnik o obrazcu izpolni vselej, ko odredi preizkus, ne glede na to, ali preizkušanec preizkus opravi ali odkloni oziroma ga ne opravi v skladu z navodili proizvajalca ali ga ne more opraviti iz zdravstvenih razlogov. Zapisnik se izpolnjuje z vpisovanjem ustreznih podatkov in podčrtanjem ustreznega dela tiskanega zapisnika. Če preizkušanec preizkusa ne opravi, izpolni policist le uvodni del zapisnika in navede razlog, zakaj odrejeni preizkus ni bil opravljen.

Policist mora v obrazec ročno vnesti podatke (tabela 1). Obrazec ima pravno podlago v prvem odstavku 132. člena in 4. odstavku 45. člena ZVCP. Policist lahko zaradi suma, da ima udeleženec v cestnem prometu v organizmu alkohol ali več alkohola, kot je dovoljeno, odredi preiz-

kus s sredstvi ali napravami za ugotavljanje alkohola. Če s preizkusom ugotovi, da ima voznik motornega vozila v organizmu več alkohola, kot je dovoljeno, mu odredi prepoved nadaljnje vožnje in mu začasno odvzame vozniško dovoljenje. Stroške preizkusa plača udeleženec v cestnem prometu, če se izkaže, da ima v organizmu več alkohola, kot dovoljuje zakon. V nasprotnem primeru stroški preizkusa bremenijo organ, ki je preizkus odredil.

Zapisnik o preizkusu podpiše tudi udeleženec v cestnem prometu, za katerega je bil odrejen preizkus. Če odkloni podpis, mora policist vzrok odklonitve vpisati v zapisnik.

Udeleženec v cestnem prometu, ki mu je odrejen preizkus s sredstvi ali napravami, mora ravnati po odredbi policista. Če preizkus odkloni oziroma ga ne opravi tako, kot je predpisal proizvajalec sredstev ali naprav, policist to vpiše v zapisnik, odredi prepoved nadaljnje vožnje in odvzame vozniško dovoljenje. Udeleženec v cestnem prometu lahko odkloni preizkus samo iz zdravstvenih razlogov. V tem primeru policist odredi strokovni pregled.

Če udeleženec v cestnem prometu oporeka rezultatu preizkusa, policist odredi strokovni pregled. Na strokovni pregled odpelje voznika s službenim vozilom policist, ki ga je odredil. Stroške prevoza udeleženca v cestnem prometu do kraja, kjer se opravi strokovni pregled, in stroške pregleda plača udeleženec v cestnem prometu, če se izkaže, da ima v krvi več alkohola, kot to dovoljuje zakon. V nasprotnem primeru stroški prevoza in pregleda bremenijo organ, ki je pregled odredil.

Če policist sumi, da je udeleženec v cestnem prometu pod vplivom mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih sredstev, ki zmanjšujejo njegovo sposobnost za vožnjo, odredi preizkus s posebnimi sredstvi oziroma napravami ali strokovni pregled. Udeležencu prepove nadaljnjo vožnjo in začasno vzame vozniško dovoljenje. Morebitni ugovor na policistovo odredbo obravnava policistov predstojnik takoj, najpozneje pa v štirih urah. Ugovor ne zadrži izvršitve preizkusa oziroma strokovnega pregleda. Stroške prevoza do kraja, kjer se opravi preizkus oziroma strokovni pregled, in stroške pregleda oziroma preizkusa plača udeleženec v cestnem prometu, če se ugotovi, da je pod vplivom mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih sredstev.

Če policist sumi, da udeleženec v cestnem prometu zaradi duševnega stanja ali telesnih pomanjkljivosti oziroma bolezni predstavlja nevarnost v prometu, ga izloči iz prometa, mu prepove nadaljevanje vožnje in predlaga kontrolni pregled.

Obrazec JV/PROM-14 se izda posamezniku, za katerega je policist odredil strokovni pregled oziroma preizkus z etilometrom. Zapisnik se izpolnjuje z vpisovanjem ustreznih podatkov in podčrtavanjem delov tiskanega zapisnika. Policist mora na to potrdilo ročno vnesti podatke, ki so razvidni iz tabele 1. Obrazec ima pravno podlago v ZVCP in ZKP.

Obrazec JV/PROM-25 se izda posamezniku, v primeru telesnih poškodb dobljenih v prometni nesreči. policist ga izpolni na kraju dogodka in ga priloži k ostalim obrazcem. Policist mora na to potrdilo ročno vnesti podatke, ki

so razvidni iz tabele 1. Obrazec ima pravno podlago v 2. odstavku 148. člena ZKP in 105. člena ZP.

Obrazec JV/PROM-33 se izda posamezniku, za katerega je policist odredil začasen zaseg motornega vozila oziroma kolesa s pomožnim motorjem. Policist mora na to potrdilo ročno vnesti podatke, ki so razvidni iz tabele 1. Obrazec ima pravno podlago v 37., 37/a in 152. členu ZP.

POL – 5 se izda posamezniku, kadar so potrebni:

- ukrepi policije v zvezi s cestno prometnimi predpisi
- ukrepi policije v zvezi z zakonom o javnem redu in miru
- ukrepi policije na meji v zvezi s tujci

Policist mora na obrazec ročno vnesti naslov stalnega ali začasnega bivališča za fizično osebo, če je fizična oseba tujec pa namesto EMŠO njegove rojstne podatke, za pravno osebo naziv in sedež ter matično številko, za odgovorno osebo pravne osebe pa tudi dela in naloge, ki jih opravlja, čas in kraj storitve prekrška, predpis, ki določa prekrške, podatke o morebitni premoženjski koristi, dokaze, podatke o predlagatelju in podpis predlagatelja. Predlog za uvedbo postopka o prekršku za katerega se storilcu lahko izreče kazenske točke v cestnem prometu ali kazen prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja mora vsebovati tudi podatke o vozniskem dovoljenju (številka vozniškega dovoljenja, upravna enota, ki ga je izdala, datum izdaje, kategorija motornih vozil, za katere je bilo vozniško dovoljenje izdano) in podatke o tem, ali je storilec voznik začetnik. Upravljalci zbirke osebnih podatkov so dolžni predlagatelju postopka na njegovo zahtevo brezplačno posredovati podatke, ki so potrebni za sestavo in vložitev predloga za uvedbo postopka o prekršku.

Postopek o prekršku se uvede na podlagi 105. člena ZVCP na predlog organa, organizacije ali oškodovanca. Pristojni organi oziroma organizacije so upravni organi, organi za notranje zadeve, inšpektorji, javni tožilci, družbeni pravobranilci in drugi organi ter organizacije, ki izvajajo javna pooblastila in ki so pristojni za neposredno izvrševanje ali nadzor nad izvrševanjem predpisov, s katerimi so določeni prekrški. Če ti organi ne predlagajo uvedbe postopka, jo lahko predlaga organ, ki nadzoruje delo organa ali organizacije, ki je pristojna za izvrševanje predpisov ali organ za notranje zadeve, ki pri opravljanju zadev iz svoje pristojnosti ugotovi tudi kršitev predpisa, ki sodi v pristojnost drugega organa.

Če predlaga uvedbo postopka o prekršku oškodovanec, mora predlog za uvedbo postopka vsebovati ime in priimek storilca prekrška, naslov bivališča ter čas in kraj storitve prekrška.

Predlog za uvedbo postopka mora biti pismen. Predlog za uvedbo postopka se izdelava v toliko izvodih, kolikor jih je treba za organ, ki vodi postopek, in za osebe, zoper katere je predlagana uvedba postopka o prekršku. Letem se vroči predlog hkrati z vabilom ali hkrati z odločbo, izdano po 159. členu ZVCP.

Ko prejme predlog za uvedbo postopka, pristojen organ oceni, ali so podani pogoji za uvedbo postopka. Če ugotovi, da je predlog nepopoln ali nerazumljiv, zahteva od predlagatelja postopka, naj ga v osmih dneh dopolni oziroma popravi. Če tega v roku ne stori, organ z odločbo

zavrže predlog za uvedbo postopka za prekršek, oškodovanca pa obvesti, da lahko svoj premoženjskopравни zahtevek uveljavlja pred pristojnim sodiščem. Če oceni, da so izpolnjeni pogoji za uvedbo postopka, izvede postopek o prekršku po uradni dolžnosti.

POL-13 se izda v skladu z drugim odstavkom 55. člena ZP, ki določa, da se kršitelj lahko pisno takoj na kraju prekrška oziroma v roku petih dni izreče o dejstvih oziroma okoliščinah očitane prekrška. Pri tem mora navesti dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo več možno uveljaviti. Lahko tudi predlaga, da se mu dovoli plačilo globe v obrokih, saj na podlagi drugega odstavka 18. člena zakona o prekrških prekrškovni organ v upravičenih primerih lahko ta predlog sprejme. Obrazec mora kršitelj podpisati.

Obdolžilni predlog se izda posamezniku, za katerega je policist odredil začasen zaseg motornega vozila oziroma kolesa s pomožnim motorjem. Obrazec ima pravno podlago v ZVCP in ZKP. Na ta obrazec policist ročno vnese podatko o:

- kršitelju (ime in priimek, EMŠO, spol, rojstni datum rojstni kraj, državljanstvo...)
- pravni osebi (ime ali naziv, matična številka, sedež, upravna enota, država...)
- odgovorni osebi (ime in priimek, EMŠO, spol, rojstni datum, rojstni kraj, državljanstvo...)
- prekršku (datum in ura, lokacija (kraj, ulica, hišna številka, cesta, železnica, meja, tujina), kršitev (predpis, člen, odstavek, točka, alineja, zveza...)

Informacijski procesi policije in obrazci v zvezi s prekrški so predstavljeni le okvirno, vendar dovolj podrobno, da je možno razumeti osnovne pomanjkljivosti obstoječega stanja zajemanja podatkov in predlagane rešitve.

V tabeli 1 so zbrani podatki o kršitelju, nesreči in vozilu, ki zahtevajo ročen vnos in se ponavljajo na vseh 13 opisanih obrazcih.

Policisti sicer lahko podatke o kršiteljih preverjajo na terenu z oddaljenim dosegom do evidenc MNZ. Do leta 2006 so do podatkov iz evidenc MNZ lahko prišli s pomočjo sistema MOBIDATA, nameščenega v vozilih, ki pa je bil v začetku leta 2006 zaradi zastarelosti opuščten. Konec leta 2006 so pričeli uporabljati nov, modernejši TETRA sistem, ki je veliko boljši in bolj zanesljiv od prejšnjega. Seveda pa ti sistemi ne omogočajo izpolnjevanje elektronskih obrazcev.

7 Predlogi rešitev

Iz navedenega je razvidno, da imajo policisti pri izpolnjevanju obrazcev za spremljanje prekrškov veliko ročnega dela (slika 1). Pri tem gre večinoma za izpolnjevanje obrazcev s podatki, ki jih policija po zakonu vodi v eni izmed svojih evidenc. Vsekakor gre za podvajanje dela in za izvajanje privajenih operacij s podatki, ki bi jih lahko prepustili računalnikom. Za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti predlagamo tri ukrepe, ki bi jih bilo po našem mnenju smiselno uvesti:

- združitev obrazcev
- skeniranje obrazcev
- uvedba celovite informatizacije policije

Če bi združili nekatere obrazce, na primer JV/PROM – 7 ter JV/PROM – 11, bi imeli policisti veliko manj ročnega dela tako na terenu kot v pisarni. Tako bi lahko več časa opravljali svojo osnovno dejavnost. Rešitev se zdi preprosta, vendar jo je težko uresničiti, ker imajo obrazci pravno podlago v različnih zakonih oz podzakonskih aktih. Tako bi bilo treba najprej spremeniti obstoječe zakone, ki so podlaga za te obrazce. Gre za spremembo vsaj štirih temeljnih zakonov, in sicer: Zpol, ZVCP, ZKP in ZP. Rešitev je kljub temu možna in izvedljiva ob angažiranju celotnega vodstva policije. Predvidevamo pa, da bi zanjo potrebovali vsaj leto dni.

Uvedba optičnih čitalcev, s katerimi bi obrazce prenesli v digitalno obliko je druga možnost, ki je časovno manj zahtevna, predstavlja pa tudi majhen finančni vložek. Seveda bi bilo potrebno pripraviti ustrezno programsko podporo z optičnim razpoznavanjem znakov (Optical Character Recognition - OCR). V zadnjih letih je tehnologija OCR napredovala in nudi dodatne možnosti inteligentnega razpoznavanja (Intelligent Character Recognition - ICR). Z uporabo tehnologije skeniranja dokumentov lahko sliko dokumenta prenesemo v računalniški pomnilnik in s pomočjo programske opreme naredimo razpoznavanje. Z ICR lahko prepoznamo poljubno pisavo, tudi ročno, na poljubnem mestu na dokumentu. S to tehnologijo dosežemo 99% razpoznavanje strojne pisave in približno 90% razpoznavanje na ročne (številke in velike črke). Vsi podatki bi se po skeniranju avtomatično prenesli v bazo podatkov. Tako bi porabili manj časa in povečali ažurnost. Pretipkavanje podatkov v računalnik ne bi bilo več potrebno. Ta rešitev je tehnološko dokaj

Tabela 1: Podatki, ki se nahajajo na vseh obrazcih

podatki o kršitelju	ime, priimek	EMŠO, spol	poklic, zaposlitev	stalno/začasno prebivališče	upravna enota, država
podatki o nesreči	PU	datum	ura	lokacija	opis kraja
podatki o vozilu	registrska številka	država registracije	vrsta vozila	znamka vozila	vrsta tablice

Slika 1: Policist pri ročnem vnašanju podatkov v papirnati obrazec

Slika 2: Izpolnjevanje elektronskih obrazcev

enostavna. Najbrž bi bilo predhodno smiselno narediti študijo, ki bi proučila izvedljivost, prednosti in slabosti takšnega pristopa ter možnosti sofinanciranja takšnega projekta iz strukturnih skladov EU.

Najbolj učinkovita pa bi bila celovita prenova informacijskega sistema policije na osnovi sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij. Tak sistem bi po zgledih na drugih področjih lahko imenovali e-policija. Zagotovo si sodobnih policistov ni moč predstavljati brez dlančnikov ali drugih vrst prenosnih računalnikov (slika 2) in povezanega dostopa do baze podatkov v vsakem trenutku in na vseh lokacijah. Tako bi policisti na kraju kršitve vnašali le določene podatke na primer v dlančnik, ostali podatki pa bi se pretočili neposredno iz centralne baze podatkov. S tem bi vso dokumentacijo uredili hitreje, na enem mestu, poleg tega pa bi bilo v podatkih tudi manj napak. Skeniranje obrazcev seveda v tem primeru ne bi bilo potrebno. Kopije obrazcev na papirju, ki jih prejme kršitelj, pa bi natisnili s tiskalnikom v policijskem vozilu. Z uvedbo takšnega sistema bi se slovenska policija približala načinu dela v bolj razvitih okoljih (Amerika, Nemčija...). Ocenjujemo, da bi ustrezno prenovljen informacijski sistem policistom prihranil 40% časa, ki ga sedaj porabijo za administracijo. Za administracijo namreč trenutno porabijo kar 60% celotnega službenega časa.

Pomanjkljivost slednje rešitve je gotovo ta, da bi bil potreben obsežen in s tem drag in tvegan projekt razvoja celovitega informacijskega sistema policije. Tveganje bi povečala tudi povezava s sorodnimi sistemi kot so e-uprava, e-pravosodje, e-zavarovanje itd., ki pa bi bila nujna za učinkovito delovanje. Kljub temu lahko domnevamo, da bi prednosti takega sistema odtehtale stroške razvoja in uvajanja ter izobraževanja in urjenja policistov. Seve-

da pa bi takšno domnevo lahko potrdili le z natančno analizo organizacijske, ekonomske, pravne in tehnološke izvedljivosti, na primer v okviru ciljnega raziskovalnega projekta.

8 Zaključek

V članku je obravnavano administrativno delo policistov v zvezi s prekrški. Ugotovili smo, da je veliko obrazcev, na katere je potrebno vpisati enake podatke (ime, priimek, naslov, EMŠO...). Z vidika možnosti, ki jih ponuja sodobna informacijska tehnologija, bi bilo smiselno nekatere obrazce združiti, vendar pa to ni možno brez spremembe ustrezne zakonodaje.

Težava je tudi v tem, da morajo policisti obrazec najprej ročno izpolniti na mestu prekrška, nato pa podatke še enkrat vnesti v računalnik na policijski postaji. Policisti so veliko bolj potrebni na terenu kot pa v pisarni. Žal pa več kot pol svojega delovnega časa porabijo za administracijo bodisi za računalnikom na postaji ali pri izpolnjevanju obrazcev na terenu. Ta čas bi lahko skrajšali tako, da bi obrazce na papirju, ki so jih izpolnili na terenu, na postaji skenirali in uporabili tehnologijo za razpoznavanje pisave OCR. Takšna rešitev bi bila sicer poceni, vendar bi le delno rešila problem.

Zato smo predlagali celovito prenovalo informacijskega sistema, ki bi temeljila na dlančnikih s povezavo na osrednjo bazo podatkov. Tako bi lahko policisti že na kraju kršitve pogledali v bazo podatkov in takoj vedeli, s kakšnim kršiteljem imajo opravka. Obrazce bi izpolnili v elektronski obliki brez ponovnega vnašanja istih podat-

kov. Administrativno delo na policijski postaji pa ne bi bilo več potrebno.

9 Literatura

- Katalog standardnih policijskih postopkov (2001). Generalna policijska uprava.
<http://intranet.policija.si/intranet/docs/povzetek.php?id=17>, Ljubljana.
- Kazenski zakonik (2008). Uradni list Republike Slovenije, št. 55/08.
- Odredba o območjih in sedežih policijskih postaj (1999). Uradni list Republike Slovenije, št. 55/1999.
- Pagon, M. & Lobnikar, B. (2001): Odnos do policijskega dela usmerjenega v skupnost: primerjava med policisti in občani. Dnevi varstvoslovja, Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola, str.: 103-113.
- Pravilnik o policijskih pooblastilih (2006). Uradni list Republike Slovenije, št. 40/06.
- Ustava Republike Slovenije (1991 - 2004). Uradni list Republike Slovenije, št. 33/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04.
- Zakon o državni upravi (2006). Uradni list Republike Slovenije, št. 24/05.
- Zakon o kazenskem postopku (2007). Uradni list Republike Slovenije, št. 32/07.
- Zakon o policiji (2006). Uradni list Republike Slovenije, št. 107, 17. 10. 2006.
- Zakon o prekrških (2007). Uradni list Republike Slovenije, št. 3, 12. 1. 2007.

- Zakon o nadzoru državne meje (2007). Uradni list Republike Slovenije, št. 60, 6. 7. 2007.
- Zakon o tujcih (2008). Uradni list Republike Slovenije, št. 71, 14. 7. 2008.
- Zakon o varnosti cestnega prometa (2008). Uradni list Republike Slovenije, št. 56/08.
- Zakon o varstvu javnega reda in miru (2006). Uradni list Republike Slovenije, št. 70, 06.07.2006.
- Zakon o varstvu osebnih podatkov (2007). Uradni list Republike Slovenije, št. 94, 16. 10. 2007.

Anita Flogie, diplomirana organizatorica managerka, je zaposlena v podjetju Mazda motor Slovenija d.o.o. kot administratorica in pomočnica računovodje. Kot študentka je pisala in bila odgovorna urednica za področje kulture v reviji Organon. Sodelovala je na različnih študentskih projektih in kot skavtska voditeljica pripravila in uspešno izpeljala kar nekaj projektov (izmenjava mladih iz Marburga, vsakoletni tabori za mlade...).

Mirko Gradišar je zaposlen na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani kot redni profesor za področje poslovne informatike. Raziskovalno se ukvarja predvsem z razvojem informacijskih sistemov in zahtevnejših algoritmov na področju operacijskih raziskav. Dr. Gradišar je izdal več univerzitetnih učbenikov, znanstvenih monografij in znanstvenih člankov. Njegova dela so citirana v revijah, ki jih indeksirata SCI in SSCI.